

18.2.2022

100/15.00.18.00/2021

Maa- ja metsätalousministeriö

Lausuntopyyntönnne 16.12.2021

Lausunto Eläinlääkintähuoltolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

1. Eläinlääkintähuolto Pohjois-Savon näkökulmasta

Toimivat ja määrällisesti riittävät eläinlääkintähuollon palvelut ovat elintärkeitä Pohjois-Savon maakunnalle. Pohjois-Savo on elintarviketuotannon kannalta Suomen tärkeimpiä alueita. Pohjois-Savossa oli Savonia-AMK:n selvityksen mukaan v. 2020 yli 1150 nautakarjaa maidon- tai lihantuotantoon pitävää tilaa ja yli 150 muuta kotieläinmaatilaa (mm. sika-, lammas-, hevostalous ja siipikarja). Yksistään nautoja on (LUKE 2021) yli 112 000, joista lypsylehmiä yli 35 000 ja alle 1v. vasikoita lähes 40 000, mikä kuvastaa hyvin tuotantoeläinten tarvitseman palvelun määrää. Sikoja on (LUKE 2021) lähes 18 000.

Pohjois-Savo on maamme karjatalousvaltaisimpia maakuntia, jossa toteutuvat myös lakiehdotusta valmistelleen työryhmän mietinnössä mainitut kehityssuunnat: tuotantoon panostavien tilojen koko ja eläinmäärä kasvavat edelleen.

Maakunnan alueella on myös mittavaa elintarvikejalostusta kuten Valion Lapinlahden tehtaat ja Suonenjoella Maitomaa, sekä monenlaista pienimuotoisempaa elintarvikejalostusta.

Eläinlääkintähuollon ja valvontatehtävien toimiva järjestäminen, riittävä määrä, laatu ja monipuolisuus ovat maakunnallemme elintärkeitä sekä tuotannon että elintarvikejalostuksen toimintaedellytyksiä.

Muita Pohjois-Savon maakunnan ominaispiirteitä eläinlääkintähuollon kannalta ovat mm. vireä hevostalous sekä suuri metsästys- ja muuhun harrastustoimintaan liittyvä koirien määrä ja kenneltoiminta. Kunnaneläinlääkärit hoitavat käytännössä koko maakunnan alueella tuotantoeläimiä, muita hyötyeläimiä, ja niitä lemmikkieläimiä, joiden määrättyt hoitotoimenpiteet lakiehdotus sisällyttää julkisen palvelun tehtäviin. Maakunnan maaseutumaisissa osissa työ painottuu hyötyeläimiin.

Tässä lausunnossa Pohjois-Savon liitto haluaa myös lakiehdotuksen varsinaista sisältöä koskevien näkemysten ohella ilmaista joitakin näkemyksiä palvelujen kehittämisen seuraaviin vaiheisiin ja odotettavissa olevaan pohdintaan ympäristöterveydenhuollon järjestämistavasta vuoden 2025 jälkeen, johon lakiesitystä valmistelleen työryhmän muistiossa viitataan.

18.2.2022

100/15.00.18.00/2021

2. Näkemyksiä lakiehdotuksen eräisiin kohtiin

Viranomaiset (§ 3):

Näkemyksemme mukaan on järkevää, että eläinlääkäripalvelujen ja muiden kunnan eläinlääkärin tehtävien järjestäjäksi määritellään edelleen kunta, mikä käytännössä tarkoittaa kuntien yhteistoiminta-alueita. Työryhmän muistiossa viitataan parlamentaariseen valmisteluun, jonka yhtenä tuloksena esitetään näiden palveluiden mahdollista siirtämistä hyvinvointialueiden tehtäväksi vuoden 2025 jälkeen. Pohjois-Savon liitto arvioi, että hyvinvointialueiden ensimmäiset vaalikaudet tulevat olemaan hyvin työntäyteisiä ja taloudellisesti haasteellisia. Uusien tehtävien siirtämistä niille tulee tarkastella ja arvioida vasta myöhemmin niiden toiminnan ja taloudellisen vakauden hahmottumisen jälkeen. Eläinlääkintähuolto on hyvinvointialueille vuonna 2023 siirtyviin tehtäviin verrattuna taloudeltaan pieni ja tehtäviltään erikoistunut ala, jonka järjestämisestä kunnat yhteistoiminnassa suoriutuvat hyvin. Kunnallinen järjestämisvastuu on myös joustavaa sen kannalta, että esimerkiksi tuotantoeläinten hoitoon liittyvien tukielementtien tarve tunnetaan parhaiten paikallisesti eikä se ole samanlainen koko maakunnan alueella vaan vaihtelee suurestikin. Eläinlääkäritoiminta voitaisiin siirtää hyvinvointialueen tehtäväksi sopimuksen perusteella siellä, missä toiminta järjestetään koko maakunnan alueella yhden järjestäjän toimesta ja jos kunnat ja hyvinvointialue asiasta sopivat.

Järjestämistasoa tärkeämmiksi tulevaisuudessa ratkaistaviksi kysymyksiksi nousevat mm. se, onko järjestäjän toiminta riittävän laajaa takaamaan eläinlääkäriyön monipuolisuuden ja riittävän kollegiaalisen tuen, mitkä ovat merkittäviä tekijöitä erityisesti uusien eläinlääkärien saamisessa vaatimaan tuotanto- ja hyötyeläinten parissa tehtävään työhön. Järjestäjän toiminnan laajuus ja riittävä henkilöstö tuovat myös helpotusta tehtävän erittäin suureen työsidonnaisuuteen. Kaikessa eläinlääkintähuollon kehittämistä koskevissa suunnitelmissa tulee kiinnittää huomiota näihin näkökohtiin, joissa on kyse ennemminkin toimintatavoista kuin järjestämisvastuun viranomaistavasta. Jos järjestämisvastuun siirtoa aletaan valmistella, tähän kokonaisuuteen tulee kiinnittää erityinen huomio.

Perustason eläinlääkäripalvelujen rajaaminen (§ 9):

Pohjois-Savon liitto pitää perusteltuna, että laissa määritetään perustason eläinlääkäripalvelut nykyistä laajemmin mutta toisaalta selkeästi rajatulla tavalla. Ehdotettu tehtäväluettelo tukee julkisen eläinlääkäriyön monialaisuutta, minkä katsomme myös lisäävän tehtävän houkuttavuutta ja tukevan eläinlääkärien ammattitaidon pysymistä monipuolisena. Käsityksemme mukaan tehtävien luettelo ei ainakaan merkittävästi laajenna toimintaa siitä, millaiseksi se on maakuntamme alueella muotoutunut. Tehtävien määrittäminen esitetyllä tavalla saa tukea myös eläinsuojelullisista näkökulmista ja mahdollistaa julkisen eläinlääkärin paremman kuvan eläintenpidosta toimialueellaan.

Palvelujen saatavuus (§ 10):

Palvelujen mitoituksessa on esityksen mukaan ”otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelujen tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut”. Tämä 6. momentin muotoilu voidaan tulkita sekä rajoitteen että veloitteen näkökulmasta. Näkemyksemme mukaan nykyiset järjestäjät ottavat kummankin näkökulman huomioon.

18.2.2022

100/15.00.18.00/2021

Pykälän teksti tulee ymmärrettäväksi perusteluista, mutta tulisiko itse lakitekstissä täsmentää sen tarkoitusta, myös kilpailunäkökohdan kannalta? Toisaalta ainakin Pohjois-Savossa järjestäjien harkinta on tässä asiassa toiminut hyvin.

Maksut ja yhtiöittäminen (§§ 15-17):

Lakiehdotusta valmistellut työryhmä on mietinnössään selvittänyt eläinlääkäritoiminnan tulo- ja kulurakennetta monipuolisesti. Pohjois-Savon liitto katsoo, että kuntien taloudellinen tulevaisuus on epävarma ja mm. sote-uudistuksesta aiheutuva verotulojen ja valtionosuuksien uusi jako sekä kuntien merkittävä kiinteistöriskien kasvu kiristävät kuntataloutta. Työryhmä on arvioinut, että ehdotetut muutokset voisivat keventää kuntatalouden kustannuksia yli 10 M€ vuodessa. Summa on kuntatalouden kokonaisuudessa pieni, ja ottaen huomioon eläinlääkäritoiminnan tarkoituksen ja toiminnan onnistumisen laajakantoiset terveys- ja ympäristönäkökohdat, tulee jatkossakin painottaa erityisesti asiakasmaksujen kohtuullisuutta. Kuten MTK on huomauttanut työryhmän mietintöön jättämässään lausunnossa, on varottava asiakasmaksujen kohoamista tarpeellisten eläinlääkärikäyntien esteeksi. Kilpailutilannetta ja yhtiöittämisvelvoitetta koskeva § 17:n momentti on hyvin muotoiltu ja mahdollistaa paikallisiin olosuhteisiin perustuvat ratkaisut.

Valvontatehtävät (Luku 4):

Kun hyvinvointialueiden toiminta on tulevaisuudessa käynnistynyt ja vakiintunut ja kun meneillään oleva valtionhallinnon alueilla olevan toiminnan järjestelyt ovat selvillä – joskus tämän vuosikymmenen jälkipuoliskolla – lienee aiheellista arvioida, jatketaanko nykyistä menettelyä vai siirretäänkö valvontatehtävät kokonaan jollekin valtion alueelliselle toimijalle, hyvinvointialueelle tai jollekin nykyisistä keskusvirastoista. Työryhmä on aiheellisesti huomauttanut nykymallin aiheuttavan tehtävän laajuuteen nähden mittavaa hallinnollista rasitetta.

Marko Korhonen
maakuntajohtaja

Ossi Martikainen
yhteyspäällikkö